

Valtiontalouden tarkastusviraston strategia vuosille 2010–2012

Valtiontalouden tarkastusviraston strategia vuosille 2010–2012

Edita Prima Oy
Helsinki 2010

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Dnro 041/02/10

Valtiontalouden tarkastusvirasto on eduskunnan yhteydessä toimiva ylin kansallinen tarkastusviranomainen, joka tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valtion talousarvion noudattamista. Lisäksi valtiontalouden tarkastusvirasto toimii vaalirahoituksen laillisuusvalvontaviranomaisena.

Valtiontalouden tarkastusvirasto vahvisti 25.1.2007 strategian vuodet 2007–2012 kattavalle strategiakaudelle. Strategia sisältää linjaukset toiminnan ja sen kehittämisen painopisteistä sekä toiminnan tavoitteista ja päämääristä kyseisinä vuosina. Tarkastusvirasto päivitti suorittamansa ulkoisen tarkastuksen teema-alueita ja teemoja tarkastuksen sekä eräitä teknisiä päivityksiä 2.3.2009.

Valtiontalouden tarkastusviraston strategia on strategiakauden kattava valtiontalouden tarkastusviraston vastuulla olevan, perustuslaissa säädetyn valtiontalouden hoidon ylimmän ulkoisen tarkastuksen ja tarkastusvirastolle erikseen säädetyn vaali- ja puolerahoituksen laillisuusvalvonnan ja siihen liittyvän asiantuntijatoiminnan suunnitteluasiakirja. Strategia sisältää linjaukset tarkastuksen kohdentamisesta (mitä tarkastetaan) sekä tarkastus-, valvonta- ja asiantuntijatoiminnan päämääristä, tavoitteista ja kehittamisestä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päivittänyt strategiaa strategiakauden jäljellä oleviksi vuosiksi 2010–2012.

Helsingissä 15. päivänä helmikuuta 2010

Pääjohtaja Tuomas Pöysti

Esikuntapäällikkö Tytti Yli-Viikari

Sisällys

Strateginen johtamissitoumus	7
Pääjohtajan strateginen johtamissitoumus	8
Toimialajohtajien johtamissitoumus	9
1 Asema, tehtävät, toiminnan päämäärä ja tavoitteet	11
2 Arvot ja toimintaperiaatteet	14
3 Visio	16
4 Kriittiset menestystekijät	18
5 Tarkastustoiminnan oikea kohdentaminen ja oikea-aikaisuus	19
5.1 Tarkastustoiminnan kohdentamisen yleiset kriteerit	19
5.2 Pysyvät tarkastusalueet	20
5.3 Tarkastusviraston tarkastus- ja asiantuntijatoiminnan strategiset teema-alueet	21
6 Toimiva laadunhallinta	26
6.1 Laatu politiikka	27
6.2 Laadunhallintajärjestelmä tarkastusprosessin osana	27
6.3 Tarkastustoimintaa tukevien prosessien määrittäminen	28
6.4 Koko henkilöstön osallistaminen laadun kehittämiseen ja viraston sisäisen laadun seuranta- ja palautejärjestelmän kehittäminen	28
6.5 Laadunhallintajärjestelmän ulkoinen arviointi	28

7	Osaava, aikaansaava ja hyvinvoiva työyhteisö	29
7.1	Henkilöstöpolitiikan osa-alueet	30
7.2	Tarkastusviraston ja sen henkilöstön toimintaetiikka	30
7.3	Kannustava ja oikeudenmukainen palkkausjärjestelmä	31
7.4	Kannustava esimies-, asiantuntija- ja ammatillinen osaajaura	32
7.5	Osaamisen johtamis- ja kehittämisjärjestelmä	32
7.6	Selkeä ja tehokas johtamisjärjestelmä	33
7.7	Hyvä työnhallinta	33
7.8	Työyhteisöllisyys	34
7.9	Työhyvinvointi	34
7.10	Ammatti-identiteetti ja ammattiyhteisyys	35
	Tarkastusviraston perusoletukset	37

Strateginen johtamissitoumus

Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtaja ja allekirjoittaneet tarkastusviraston toimialajohtajat ovat yhdessä valmistelleet tarkastusviraston tarkastus-, valvonta- ja asiantuntijatoiminnan kohdentamisen ja painopisteiden ja toiminnan kehittämisen suuntaviivat. Tarkastusviraston vastuulla olevan valtiontalouden hoidon ylimmän ulkoisen tarkastuksen kohdentamisen periaatteita ja päämääriä koskevat linjaukset perustuvat menetelmällisesti ylimpien tarkastusviranomaisten kansainvälisen järjestön INTOSAI:n hyväksymiin kansainvälisiin ISSAI-standardeihin (www.issai.org). Tarkastuksen teema-alueiden ja teemojen määrittely ja tarkastuksen kohdentamista koskevat muut linjaukset perustuvat valtiontalouden tarkastusvirastossa suoritettuihin riskianalyyseihin.

Strategia täsmennetään konkreettisiksi suunnitelmiksi vuosittain laadittavissa valtiontalouden tarkastusviraston toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä tulostavoitteissa ja tarkastussuunnitelmassa. Valtiontalouden tarkastusvirastossa otetaan vuonna 2010 käyttöön ylimmän johdon johtamissopimusmenettely. Johtamissopimuksessa pääjohtaja ja kukin toimialajohtaja sopivat johtamisessa ja sen kehittämisessä tärkeistä asioista strategiakaudella ja erityisesti tämän strategian toteuttamisesta toimialan johtamisessa.

Strategian päivityksen hyväksymisen yhteydessä olemme antaneet seuraavan strategisen johtamissitoumuksen.

Pääjohtajan strateginen johtamissitoumus

Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajana omassa johtamisessani pyrin toteuttamaan tässä asiakirjassa esitettyä tarkastusviraston strategiaa johdonmukaisesti ja antamaan edellytykset tarkastusviraston henkilöstölle ja toiminta- ja palveluyksiköille toteuttaa strategiaa. Pyrin tuomaan sidosryhmille ja yhteiskunnallisessa keskustelussa esille strategian mukaiset ylimmän ulkoisen tarkastuksen päämäärät ja tuomalla esille ylimmän ulkoisen tarkastuksen näkökulmaa toteuttamaan strategisia tavoitteita. Pyrin lisäksi arvioimaan ja kehittämään järjestelmällisesti tarkastusviraston strategiaa.

Helsingissä 15. päivänä helmikuuta 2010

Pääjohtaja Tuomas Pöysti

Toimialajohtajien johtamissitoumus

Sitoudumme toteuttamaan johdonmukaisesti ja määrätietoisesti tässä strategia-asiakirjassa esitettyä tarkastusviraston strategiaa. Johtamisellamme ja kehittämällä toimintaa pyrimme huolehtimaan siitä, että strategiassa esitetyt tavoitteet toteutuvat mahdollisimman hyvin. Sitoudumme tukemaan pääjohtajaa, toisiamme ja alaisiamme olevia päälliköitä johtamisessa ja kaikkia tarkastusviraston virkamiehiä tämän strategian toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Helsingissä 15. päivänä helmikuuta 2010

Ylijohtaja Vesa Jatkola

Ylijohtaja Marjatta Kimmonen

Esikuntapäällikkö Tytti Yli-Viikari

Ylijohtaja Esa Tammelin

Hallintojohtaja Mikko Koiranen

1 Asema, tehtävät, toiminnan päämäärä ja tavoitteet

Suomen perustuslain 90 §:n mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton valtionalouden tarkastusvirasto.

Valtionalouden tarkastusvirasto on suoraan perustuslaissa säädetty, varsinaisen valtiorhallinnon tai eduskunnan alaisen hallinnon ulkopuolinen, riippumaton tarkastus- ja valvontaviranomainen. Asemaltaan tarkastusvirasto kuuluu eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin tavoin perustuslaissa säädettyihin riippumattomiin valvontaviranomaisiin¹.

Valtionalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 1 §:n mukaan tarkastusviraston tehtävänä on tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valtion talousarvion noudattamista. Valtionalouden tarkastusvirasto tarkastaa, että valtion taloutta hoidetaan lain ja eduskunnan päätösten mukaisesti ja järkevästi. Tarkastuksen tavoitteena on myös varmistaa, että eduskunnan asettamat tavoitteet saavutetaan ja että niiden saavuttamiseksi hallitus ja hallinto ovat tehneet tarpeelliset toimet.

Valtionalouden tarkastusviraston toiminnan *valtiosääntöisenä tavoitteena on osaltaan edistää ja varmistaa luottamusta oikeusvaltion ja kansanvallan periaatteiden toteutumiseen valtion taloudenhoidossa ja julkisessa toiminnassa.*

¹ Valtionalouden tarkastusvirasto ei ole virasto-loppuisesta nimestään huolimatta näin perustuslain 119 §:n tarkoittama ministeriön alainen valtion keskushallinnon keskusvirasto tai perustuslain 119 §:n tarkoittamaan, lailla säädettyyn eduskunnan alaiseen hallintoon kuuluva virasto, ks. HE 1/1998 vp. uudeksi Suomen hallitusmuodoksi ja siitä annettu PeVM 10/1998 vp. sekä HE 39/2000 vp laiksi valtionalouden tarkastusvirastosta ja siitä annettu PeVL 19/2000 vp.

Tarkastusviraston päämäärä

Tarkastusviraston perimmäisenä päämääränä on edistää tuloksellista ja korkealaatuista valtion taloudenhoitoa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on osa eduskunnan finanssivaltaa toteuttavaa ja turvaavaa perustuslaillista järjestystä. Valtiontalouden tarkastusvirasto valtion taloudenhoidon ulkoisena tarkastajana tukee eduskuntaa sille perustuslain mukaan kuuluvan lainsäädäntö- ja valtiontaloudellisen vallan sekä valvontavallan käytössä.

Tarkastusviraston tavoitteena on tuottaa eduskunnalle, valtioneuvostolle ja sen alaiselle hallinnolle objektiivista, oikea-aikaista, eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudellisessa päätöksenteossa ja valvonnassa hyödyllistä ja luotettavaa valvonta- ja tarkastustietoa valtion taloudenhoidosta, talousarvion noudattamisesta sekä valtion taloudenhoidon ja toiminnan taloudellisesta tarkoituksenmukaisuudesta.

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittaman ulkoisen tarkastuksen roolina on vastuullistaa hallitusta ja valtion taloudenhoidon tehtävistä vastaavaa hallintoa lain ja eduskunnan tahdon sekä hyvän hallinnon periaatteiden mukaiseen ja tulokselliseen toimintaan ja siten toimintaan perimmäisenä päämääränä olevan tuloksellisen ja korkealaatuisen valtion taloudenhoidon varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

Tarkastusviraston rooli

Tarkastusviraston rooli on ylimpänä ulkoisena tarkastusviranomaisena toimia valtiontalouden hoidon omanatuntona.

Tarkastusvirasto toteuttaa tarkastustehtävänsä suorittamalla tilintarkastusta ja muuta laillisuustarkastusta sekä tuloksellisuustarkastusta samoin kuin näitä menetelmiä yhdistävää tarkastusta.

Tarkastusviraston tavoitteet

Tarkastustoiminnalla ja siihen liittyvällä asiantuntijatoiminnalla tarkastusvirasto

- varmistaa, että valtion talousarviota ja taloudenhoitoa koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan,
- varmistaa, että valtiontaloudesta ja valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä ja toiminnallisesta tuloksellisuudesta raportoidaan oikeat ja riittävät tiedot,
- osaltaan edistää valtion taloudenhoidon ja siihen liittyen valtion toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä valtion taloudenhoidon ja valtionhallinnon toiminnallista tuloksellisuutta sekä
- tukee hyvää hallintoa ja taloudenhoitoa koskevien yleisten periaatteiden toteutumista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toimii perustuslaissa säädetyn valtiontalouden ulkoisen tarkastustehtävän lisäksi vaalirahoituksen avoimuuden laillisuusvalvontaviranomaisena siten, kuin ehdokkaan vaalirahoituksesta annetussa laissa (273/2009) säädetään.

Valvontatoiminnallaan ja vaalirahoitusilmoitusten julkaisemisella tarkastusvirasto osaltaan luo edellytyksiä kansanvallan kulmakiven, avoimien, rehellisten ja vapaiden vaalien, toteutumiseen siten, että julkisuudessa ja kansalaisilla on edellytykset arvioida vaaleissa valittujen sidonnaisuuksia ja edistää hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista.

2 Arvot ja toimintaperiaatteet

Viraston kaikessa toiminnassa noudatetaan virastossa yhteisesti sovittuja arvoja, jotka ovat:

- objektiivisuus
- osaaminen
- yhteistyö
- rohkeus sekä
- tuloksellisuus.

Arvojen ohella viraston toimintaa keskeisesti ohjaavat toimintaperiaatteet ovat:

- luotettavuus
- taloudellinen näkökulma
- olennaisuus
- riippumattomuus
- avoimuus sekä
- oikeudenmukaisuus.

Tarkastuksen johtopäätökset ja kannanotot perustuvat tarkastushavaintoihin, joiden luotettavuus on asianmukaisesti arvioitu ja varmistettu. Tietojen luotettavuuden varmistamiseksi käytetään edustavasti eri tietolähteitä. Lähteet ja niiden yhteys esitettyihin tietoihin dokumentoidaan asianmukaisesti.

Tarkastuksissa tarkastettavaa aihetta lähestytään aina taloudellisesta näkökulmasta. Tämän tulee näkyä niin tarkastuksen tavoitteiden määrittelyssä kuin tarkastusraportoinnissakin.

Olennaisuus toimintaperiaatteena tarkoittaa, että tarkastuksen suuntaamisen ja tarkastuksessa kysymyksenasettelun ja havainnoinnin kriteerinä sekä perusteena havaintojen ja johtopäätösten painotuksille raportoinnissa käytetään

- asian taloudellista laajuutta ja merkitystä valtiontaloudelle arvioituna myös pidemmän aikavälin näkökulmasta,
- asian merkitystä eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudelliselle päätöksenteolle ja valvonnalle.

Riippumattomuus turvaa tarkastusviraston havaintojen ja raportoinnin luotettavuutta ja objektiivisuutta. Tarkastusvirasto vahvistaa itse toimintansa tavoitteet ja päättää itsenäisesti toimintastrategioistaan ja vuotuisista toiminta- ja tarkastussuunnitelmistaan, tarkastuksissa käytettävistä menetel-

mistä sekä tarkastustulosten raportoinnista. Riippumattomuus velvoittaa objektiiviseen ja vastuulliseen toimintaan. Valtiontalouden hoitoa ja yhteiskuntapolitiikkaa ja sen keinoja koskevaan keskusteluun ja valmisteluun sekä hallinnon kehittämiseen virasto osallistuu asiantuntijana sellaisella tavalla, joka ei vaaranna viraston riippumattomuutta eikä mahdollisuuksia myöhemmin tarkastaa toteutettuja toimenpiteitä.

Tarkastuksen tavoitteista, menetelmistä ja tuloksista kerrotaan avoimesti perustuslain julkisuusperiaatteen mukaisesti. Tarkastustuloksista raportoidaan tarkastettavalle ilman aiheetonta viivytystä. Asianosaisia kuullaan tarkastuksen kuluessa suullisesti, kirjallisesti tai molemmin tavoin.

Oikeudenmukaisuus tarkoittaa, että tarkastusvirasto tarkastelee ja arvioi asioita ja kuulee tarkastettavia kohteita oikeudenmukaisella ja tasapuolisella tavalla. Oikeudenmukaisuus ohjaa myös tarkastusviraston sisäistä toimintaa.

Oikeudenmukaisuus käsittää myös sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden näkökulman ottamista huomioon tulevien vuosien hyötyjen ja kustannusten muodossa harkittaessa taloudellisen näkökulman ja asian olemassaolon sisältöä.

3 Visio

Tarkastusvirasto on kansainvälisesti ja kansallisesti arvostettu valtion taloudenhoidon tarkastuksen huippuosaja. Tarkastusvirastoa arvostetaan valtion taloudenhoidon ja valtion hallinnon syvällisenä asiantuntijana.

Tarkastusviraston visio eri osapuolten näkökulmasta:

Eduskunta

Tarkastusviraston toiminta tukee eduskunnan budjetti-, lainsäädäntö- ja valvontavaltaa. Eduskunta kokee, että tarkastusvirasto tuottaa eduskunnalle riittävästi objektiivista, luotettavaa, ajantasaista ja hyödyllistä tarkastustietoa

- talousarvion toimeenpanosta
- lainsäädännössä hallitukselle ja hallinnolle asetettujen tehtävien hoidosta, tavoitteiden toteutumisesta sekä toimenpiteiden taloudellisuudesta
- eduskunnan hallitukselta saamien suunnittelu-, seuranta- ja valvontatietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä sekä
- valtion tilinpäätöksessä ja valtion tilinpäätöskertomuksessa esitettyjen tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä.

Valtioneuvosto

Tarkastusviraston toiminta tukee valtioneuvoston valtionaloudellista valmistelua ja päätöksentekoa sekä hallinnon ohjausta. Valtioneuvosto kokee, että tarkastusvirasto ulkoisena tarkastajana ja asiantuntijana tuottaa sille objektiivista, luotettavaa, ajantasaista sekä valtionaloudellisessa ja muussa päätöksenteossa ja hallinnon ohjauksessa hyödyllistä tarkastustietoa

- valtion taloudenhoidon ja valtion toimintojen tuloksellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta
- talousarvion, säädösten ja ohjauspäätösten noudattamisesta valtion taloudenhoidossa sekä
- ministeriöiden sekä virastojen ja laitosten taloudestaan ja toimintansa tuloksellisuudesta esittämien tilinpäätöstietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä.

Virastot ja laitokset

Virastot, laitokset ja talousarvion ulkopuolella olevat valtion rahastot kokevat, että tarkastusvirasto ulkoisena tarkastajana ja asiantuntijana tuottaa objektiivista, luotettavaa, ajantasaista ja johtamisessa hyödyllistä tarkastustietoa niiden

- taloudenhoidon ja toimintojen tuloksellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta
- talousarvion, säädösten ja ohjauspäätösten noudattamisesta taloudenhoidossa sekä
- taloudestaan ja toimintansa tuloksellisuudesta esittämien tilinpäätöstietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä.

Kansalaiset

Tarkastusvirasto julkistaa avoimesti tarkastustuloksensa ja kansalaiset saavat näin varmuutta valtion taloudenhoidon laillisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Kansalaiset kokevat, että tarkastusvirasto osaltaan edistää ja varmistaa hyvää valtion taloudenhoitoa.

Kansalaiset pitävät tarkastusvirastoa riippumattomana ja luotettavana valtion taloudenhoidon tarkastusviranomaisena sekä kokevat viraston toiminnan tärkeäksi.

Henkilöstö

Tarkastusvirasto on kilpailukykyinen työnantaja sekä innostava ja arvostettu huippuosaajien työyhteisö.

Viraston henkilöstöllä on vahva ammattitaito ja ammatti-identiteetti. Viraston henkilöstön ammattitaitoa arvostetaan eduskunnassa, valtionhallinnossa ja yhteiskunnassa sekä kansainvälisessä yhteisössä.

4 Kriittiset menestystekijät

Tarkastusviraston vision saavuttamisen kannalta toiminnan kriittisiä menestystekijöitä ovat asiat, joissa viraston tulee onnistua. Näissä asioissa onnistuminen merkitsee muun muassa sitä, että eduskunta, valtioneuvosto ja sen alainen hallinto kokevat, että tarkastusvirasto valtiontalouden tarkastuksen huippuosajana tuottaa budjetti- ja lainsäädäntövallan käytössä sekä hallinnon ohjauksessa tarvittavaa objektiivista ja hyödyllistä tarkastustietoa.

Kriittiset menestystekijät ovat:

- tarkastustoiminnan oikea kohdentaminen ja oikea-aikaisuus,
- toimiva laadunhallinta,
- osaava henkilöstö sekä tehokas osaamisen hyödyntäminen.

Luvuissa 5–7 käsitellään tarkemmin kriittisten menestystekijöiden sisältöä sekä niitä strategisia toimenpiteitä, joilla kriittiset menestystekijät turvataan.

5 Tarkastustoiminnan oikea kohdentaminen ja oikea-aikaisuus

Viraston käytössä olevat voimavarat ovat rajalliset. Viraston on siten kohdennettava resurssinsa oikein. Sen edellytyksenä on, että virastolla on koko toimintaa koskeva johtamis- ja suunnittelujärjestelmä, joka

- tunnistaa viraston toiminnan kannalta keskeisimmät toimintaympäristön muutokset ja virastoon kohdistuvat odotukset sekä reagoi niihin.
- määrittää strategiset tarkastustoiminnan kohdentamiskriteerit, tarkastusalueet sekä tarkastusten näkökulmat.
- ajoittaa ja kohdentaa tarkastukset vaikuttavuuden kannalta oikein.

Tarkastustoiminnan oikean kohdentamisen turvaamiseksi:

- vahvistetaan yleiset tarkastustoiminnan kohdentamista koskevat kriteerit (5.1)
- määritellään pysyvät vuosittaiset tarkastusalueet (5.2) ja
- määritellään koko strategiakaudelle tema-alueet sekä vuosittaiset eduskunnalle raportoitavat tarkastusteemat (5.3).

5.1 Tarkastustoiminnan kohdentamisen yleiset kriteerit

Seuraavia yleisiä kriteereitä käytetään kohdennettaessa tarkastustoimintaa sekä määritettäessä pysyviä tarkastusalueita ja eduskunnalle raportoitavia erityisiä tarkastusteemoja:

- Tarkastettavan asian taloudellinen merkitys ja asiaan liittyvä taloudellinen riski. Taloudellista merkitystä ja riskiä arvioitaessa otetaan huomioon myös useamman vuoden ja tarvittaessa pitkän tähtäimen näkökulma.
- Sellaisen käyttökelpoisen tiedon tuottaminen,
 - jolla on valtion taloudenhoitoa koskevan päätöksenteon kannalta huomattavaa merkitystä, tai
 - jolla varmistetaan valtion taloudenhoidon oikeellisuutta ja laatua, raportoitavien tietojen oikeellisuutta ja riittävyttä sekä talousarvion noudattamista, tai

- jolla edistetään valtion taloudenhoidon ja toiminnan tuloksellisuutta ja tiedon tuottaminen kuuluu ulkoisen tarkastuksen tehtävälleen.

5.2 Pysyvät tarkastusalueet

Pysyvät tarkastusalueet ovat sellaisia, joihin tarkastustoimintaa kohdistetaan säännönmukaisesti vuosittain. Tarkastusten näkökulma ja laajuus tarkennetaan vuosisuunnittelussa.

Pysyviä tarkastusalueita ovat:

A) Valtion tilinpäätös ja valtion tilinpäätöskertomus

Valtion tilinpäätös ja tilinpäätöskertomus tarkastetaan vuosittain ja tarkastuksesta raportoidaan eduskunnalle valtion tilinpäätöskertomuksesta annettavassa erilliskertomuksessa.

Valtion tilinpäätöskertomuksen tarkastukseen liittyen tarkastusvirasto valvoo vuosittain valtion taloudenhoidon ja sen osana finanssipoliittisen päätöksenteon tietoperustaa sekä finanssipoliittikan hallintavälineiden (esimerkiksi valtiontalouden kehysmenettely) toimivuutta ja vaikutuksia. Tarkastusvirasto valitsee vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla tarkastuksen kohteeksi jonkin osan tästä kokonaisuudesta.

B) Talousarvion noudattaminen sekä valtion virastojen ja laitosten tilinpäätökset ja taloudenhoito

Tarkastusalueelle kohdistuu pääosin tilintarkastusta ja laillisuustarkastusta sekä jonkin verran tuloksellisuustarkastusta. Tilintarkastuskertomukset annetaan vuosittain kaikista niistä virastoista ja laitoksista, jotka ovat valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) ja asetuksen (1243/1992) perusteella velvoitettuja laatimaan tilinpäätöslaskelmat ja toimintakertomuksen sisältävä tilinpäätös (valtion kirjanpitoyksiköt). Tilintarkastuskertomukset voidaan antaa myös niistä virastoista ja laitoksista, joille ministeriö on vahvistanut tulostavoitteet ja jotka ovat taloudenhoitoa ja toiminnan tuloksellisuutta koskevan tilivelvollisuuden kannalta olennaisia, yhtenäisesti johdettuja kokonaisuuksia, vaikka kyseiset valtion virastot ja laitokset kuuluisivat hallinnollisesti osaksi jotakin laajempaa valtion talousarviosta annetussa laissa tarkoitettua kirjanpitoyksikköä.

C) Valtion taloudenhoidon tuloksellisuus

Tarkastusalueelle kohdistuu pääosin tuloksellisuustarkastusta. Tuloksellisuustarkastukset kohdistetaan strategian mukaisille teema-alueille siten, että hallinnonalat ja niiden väliset toiminta- ja ohjausjärjestelmät tulevat taloudellisen merkityksen ja riskin perusteella riittävän kattavasti tarkastetuiksi strategiakauden aikana.

D) Talousarvion ulkopuolinen valtiontalous

Niissä rahastoissa, joiden tilintarkastus on säädetty tarkastusviraston tehtäväksi, tilintarkastus tehdään vuosittain. Näiden lisäksi rahastoihin, liikelaitoksiin tai valtion määräysvallassa oleviin yhtiöihin kohdistetaan joka vuosi vähintään yksi tuloksellisuus- tai laillisuustarkastus.

E) Euroopan unionin varat ja varainhoito

Tarkastusvirasto tarkastaa Suomen valtion vastuulla tai alueella hoidossa olevia EU-varoja samojen valintakriteereiden mukaan kuin kansallisia valtion varoja. EU:n varoihin kohdistuneet valvontatoimet, tarkastukset ja merkittävimmät tarkastushavainnot raportoidaan kootusti omana kohtanaan vuotuisessa tarkastusviraston eduskunnalle toiminnastaan antamassa kertomuksessa.

5.3 Tarkastusviraston tarkastus- ja asiantuntijatoiminnan strategiset teema-alueet

Tuloksellisuustarkastus suunnataan viraston strategiaan teema-alueisiin ja niiden alle määriteltyihin tarkastusteemoihin. Myös tilintarkastusten ja laillisuustarkastusten kohdentamisessa otetaan huomioon kyseiset teema-alueet ja teemat.

Tarkastusviraston eduskunnalle annettavissa kertomuksissa sisältö jäsentyy pääosin teema-alueiden mukaan. Tarkastusteemoista raportoidaan tarkastusviraston eduskunnalle toiminnastaan antamassa kertomuksessa tai eduskunnalle annettavissa erilliskertomuksissa.

Teema-alueet ovat:

A) Tuottavuus, taloudellisuus ja vaikuttavuus sekä palvelukyky

Teema-alueella arvioidaan ensinnäkin, onko yhteiskuntapolitiikan linjausten ja toimenpiteiden sekä hallinnon ohjauksen valmistelussa arvioitu tavoitteita ja toimenpiteiden vaikutuksia oikean ja riittävän tiedon perustalta (päättöksenteon tietoperusta). Tarkastukset teema-alueella kohdistuvat myös tuottavuuden ja taloudellisuuden sekä vaikuttavuuden ja palvelukyvyn johtamiseen ja ohjaukseen ja edellytyksiin. Teema-alueella arvioidaan myös, onko tuottavuudesta ja taloudellisuudesta sekä vaikuttavuudesta ja palvelukyvystä raportoitu oikeat ja riittävät tiedot.

Teema-alueella tehtävissä tuloksellisuustarkastuksissa arvioidaan erityisesti toiminnan lopputuloksia.

Teema-alueen pääkysymyksiä ovat tältä osin:

- onko tarkastetussa toiminnassa parannettu tuottavuutta, taloudellisuutta tai vaikuttavuutta eli parannettu palvelukykyä? (enemmän tai parempaa)
- onko saavutettu kustannussäästöjä tai lisätty toimintaa ilman kustannusten nousua eli parannettu taloudellisuutta? (vähennetty kustannuksia).

Teema-alueella on määritelty raportoitavaksi teemasta tuottavuusohjelma ja terveydenhuollon monikanavainen rahoitus. Tarkastusviraston suorittamien tilintarkastusten perusteella tarkastusviraston eduskunnalle toiminnastaan annettavassa kertomuksessa arvioidaan vuosittain omana kohtanaan tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevien tavoitteiden asettamista ja johtamista sekä tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevien tietojen oikeellisuutta ja riittävyttä sekä palvelukykyä koskevien tietojen riittävyttä ja kattavuutta. Valtiontalouden tarkastusviraston eduskunnalle annettavassa kertomuksissa ja erilliskertomuksissa arvioidaan myös vaikuttavuudessa ja sen kehityksestä eduskunnalle annettujen tietojen oikeellisuutta ja riittävyttä

B) Luotettavaan tietoon perustuva finanssipolitiikka ja sen osana vero- ja maksupolitiikka

Teema-alueella arvioidaan finanssipolitiikan välineiden toimivuutta ja käytetyn tietoperustan riittävyttä.

Teema-alueen osat ja pääkysymykset ovat:

- finanssipolitiikan välineiden toimivuus. Ovatko finanssipolitiikan ohjaus- ja hallintavälineet, erityisesti kehysmenettely ja talousarviomenettely, toimivia?
- finanssipolitiikan tietoperusteiden riittävyys. Onko finanssipoliittisen päätöksenteon tietoperusta ollut riittävä? Onko finanssipolitiikan toteutuksesta ja tuloksista raportoitu riittävästi?
- veropolitiikan tuloksellisuus. Miten onnistunutta veropolitiikka on ollut finanssipolitiikan näkökulmasta ja substanssitoiminnan ohjauksen näkökulmasta?
- maksupolitiikan tuloksellisuus. Ovatko valtion maksupolitiikan tavoitteet saavutettu?

Teema-alueen raportointi tapahtuu pääosin vuosittaisessa erilliskertomuksessa valtion tilinpäätöskertomuksen tarkastamisesta. Teema-alueella on määritelty raportoitavaksi teemoista kehysmenettelyn toimivuus ja veropolitiikan vaikuttavuus.

C) Vaikuttava ja kilpailukykyinen infrastruktuuri ja osaamis- ja innovaatiojärjestelmä

Teema-alueella arvioidaan investointeja infrastruktuuriin ja osaamiseen, erityisesti valtiokonsernin ulkopuolelle koskien koko yhteiskuntaa.

Teema-alueen pääkysymyksiä ovat:

- onko infrastruktuurin kehittäminen ollut tehokasta ja vaikuttavaa?
- onko koulutusjärjestelmä tehokas?
- onko innovaatiojärjestelmä kansainvälisesti kilpailukykyinen?

Teema-alueella on määritelty raportoitavaksi teemoista väylänpito, kunta- ja palvelurakenteen tarkoituksenmukaisuus ja inhimilliset voimavarat ja innovaatiot.

D) Laadukas lainsäädäntö osana valtiontaloudellista päätöksentekoa

Teema-alueella arvioidaan lainsäädännön toimivuutta ohjauskeinona ja tavoitteiden saavuttamisen välineenä. Arviointi tapahtuu taloudellisesta näkökulmasta eli arvioidaan säädösvalmistelun tehokkuutta samalla suhteuttaen tehokkuusvaatimus muihin tarpeisiin. Olemassa olevien säädösten laatua arvioidaan myös niiden taloudellisen tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. Säädöksiä arvioidaan ohjauskeinona suhteessa muihin keinoihin.

Teema-alueen osat ja pääkysymykset ovat:

- säädösvalmistelun hallinta. Onko valtioneuvoston säädösvalmistelu ollut hallittua ja onnistunutta? Ovatko ministeriöt kehittäneet säädösvalmistelua valtioneuvoston linjaamalla tavalla?
- säädösten laatu. Onko säädöksissä arvioitu riittävästi niiden vaikutuksia, erityisesti valtiontaloudellisia vaikutuksia? Ovatko säädöstekstit muuten laadukkaita ja vaatimusten mukaisia?
- säädösohjauksen toimivuus. Onko säädöksillä pystytty ohjaamaan toimintaa haluttuun suuntaan? Onko säädösohjaus ollut perusteltu ohjausvälineenä?

E) Ympäristöriskien ja ympäristömuutosten hallinta taloudellisesta näkökulmasta

Teema-alueella arvioidaan ympäristöriskeihin valmistautumisen, sopeutumisen ja niiden ehkäisyn taloudellista tehokkuutta.

Teema-alueen pääkysymyksiä ovat:

- onko ympäristöriskeihin varauduttu?
- onko varautuminen ollut tehokasta?

Teema-alueella on määritelty raportoitavaksi teemasta energia- ja ilmastostrategia.

F) Valtion toiminnan ja omaisuuden hyvä hallinta

Teema-alueella arvioidaan hallinnon sisäisen toiminnan onnistuneisuutta taloudellisesta näkökulmasta.

Teema-alueen osat ja pääkysymykset ovat:

- toiminnan ohjaus- ja hallintajärjestelmät. Ovatko valtioneuvostotasoiset toiminnan ohjauksen ja hallinnan järjestelmät toimivia? Ovatko hallinnonalakohtaiset ohjauksen ja hallinnan järjestelmät toimivia? Ovatko toimintakohtaiset ohjauksen ja hallinnan järjestelmät toimivia?
- omaisuuden ohjaus- ja hallintajärjestelmät. Ovatko valtioneuvostotasoiset omaisuuden hallinnan järjestelmät toimivia? Ovatko hallinnonalakohtaiset tai omaisuuserien ohjauksen ja hallinnan järjestelmät toimivia? Onko omaisuuden hoito ollut tuloksellista? Onko toiminnan tuloksellisuudesta tai valtion omaisuudesta tuotettu tieto oikeata ja riittävää eduskunnan ohjaustarpeisiin?

Teema-alueella on määritelty raportoitavaksi teemoista politiikkaohjelmat ohjaus- ja koordinoitikeinona ja työllisyyden hoito. Vuosittain raportoidaan vähintään yhden hallinnon ohjausjärjestelmän toimivuudesta.

G) Tehokas ja vaikuttava Euroopan unioni ja sen mahdollisuuksien kansallinen hyödyntäminen

Teema-alueella arvioidaan Euroopan unionin toiminnan vaikuttavuutta taloudellisesta ja kansallisesta näkökulmasta.

Teema-alueen osat ja pääkysymykset ovat:

- Suomen EU-politiikka. Onko valtioneuvosto saavuttanut EU-politiikalle asetetut tavoitteet?
- EU-asioiden hallinta. Onko EU-asioiden hallinta, koordinaatio ja ohjaus toimivaa?
- EU:n voimavarojen hyväksikäyttö. Onko valtio saanut tai hankkinut EU:sta täysimääräisesti ne edut ja resurssit, jotka olisivat olleet mahdollisia? Onko EU-voimavarojen käyttö ollut tuloksellista?

Teema-alueella on määritelty raportoitavaksi teemoista EU:n tukijärjestelmien vaikuttavuus ja tukihallinnon tehokkuus sekä EU:n maataloustukien vaikuttavuus.

6 Toimiva laadunhallinta

Toimivalla laadunhallintajärjestelmällä tarkoitetaan niitä periaatteita ja toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että tarkastusviraston tarkastustoiminta täyttää sille asetetut vaatimukset. Toimivan laadunhallinnan edellytyksenä on, että

- laadunhallinta perustuu viraston päämääriin, tavoitteisiin, visioon, arvoihin ja toimintaperiaatteeseen
- viraston asema kansallisena ylimpänä tarkastusviranomaisena ja sen edellyttämä vaatimustaso ja vastuu laadusta tiedostetaan ja tunnustetaan organisaation kaikilla tasoilla
- virasto on antanut tarkastusohjeet sekä määritellyt laatutavoitteet ja laadunvarmistuksen menettelytavat selkeästi ja ymmärrettävästi; ne tunnetaan ja niitä noudatetaan
- laadunhallintajärjestelmä kattaa koko tarkastusprosessin alkaen virastotason suunnittelusta ja päätyen raportointiin tarkastuskertomuksessa ja viraston eduskunnalle toiminnastaan vuosittain antamassa kertomuksessa
- laadun varmistaminen ja kehittäminen on jatkuvaa ja osa koko organisaation normaalia toimintaa, edellyttäen yhteistyötä toimintayksikköjen välillä, sekä
- virasto arvioi ja arvioittaa toimintansa laatua säännöllisesti.

Laadunhallinnan tavoitteena on, että viraston tuottaman tiedon ja raportoinnin luotettavuus ja objektiivisuus on optimaalisella tavalla varmistettu. Laadunhallinnan tavoitteena on, että viraston tarkastustoimintaa ja sen henkilöstön ammattitaitoa kohtaan tunnetaan luottamusta ja arvostusta ja että se täyttää ulkoisen tarkastuksen hyvät eurooppalaiset käytännöt.

Toimivan laadunhallinnan toteuttamiseksi

- integroidaan laadunhallinta olennaiseksi osaksi viraston toimintaa ja sen johtamista
- vakiinnutetaan laadunhallintajärjestelmä osaksi tarkastusprosessia (6.1)
- määritetään tarkastustoimintaa tukevat prosessit (6.2)
- valmennetaan henkilöstö laadun varmistamiseen ja kehittämiseen omassa toiminnassaan ja varmistetaan henkilöstön sitoutuminen korkeatasoiselta ulkoiselta tarkastajalta edellytettyyn laatuun
- kehitetään sisäistä laadun seuranta- ja palautejärjestelmää (6.3) sekä
- varmistetaan laadunhallintajärjestelmä ulkoisella arvioinnilla (6.4).

6.1 Laatu politiikka

Valtiontalouden tarkastusviraston laatu politiikan kantavat periaatteet ovat:

- Valtiontalouden tarkastusviraston erityisasemasta perustuslaissa säädettyinä ylimpänä valtiontalouden ulkoisena tarkastajana johtuu, että toiminnan laatu on erityisen tärkeää.
- Tarkastusviraston laatu politiikan keskeinen periaate on jatkuva kehittäminen ja toimintojen läpinäkyvyys. Virasto on oppiva organisaatio, jolla on kyky luoda, hankkia ja siirtää tietoa sekä muuttaa omaa käytäytymistään uuden tiedon ja uusien käsitysten myötä.
- Laadunhallinta on integroitu viraston toimintaan ja johtamiseen.
- Tarkastustoiminnassa sovelletaan ylimpien tarkastusviranomaisten kansainvälisen järjestön INTOSAI:n vahvistamiin kansainvälisiin ISSAI-standardeihin.
- Jokainen on omalta osaltaan vastuussa ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja hyvän hallintotavan sekä sovittujen eettisten normien noudattamisesta ja siten laadusta.
- Tarkastusviraston johto (pääjohtaja, johtoryhmä ja tarkastusryhmän päällikkö) valvoo työjärjestyksessä vahvistetun työnjaon mukaisesti laatua ja laadunhallintajärjestelmän toimivuutta.

6.2 Laadunhallintajärjestelmä tarkastusprosessin osana

Tarkastusten laadunhallintajärjestelmä on osa tarkastusprosessia. Tarkastusten laadunhallintajärjestelmän varmistamiseksi tarkastuksen toimintayksiköt huolehtivat tarkastusohjeiden ajan tasalla pitämisestä ja tarvittavien kehittämisohjeiden tekemisestä. Varmistetaan, että viraston ohjeistossa on otettu huomioon kansainvälisen ylimpien tarkastuselinten järjestön INTOSAI:n eettiset ohjeet ja tarkastusstandardit, ISSAI-standardit. Huolehditaan siitä, että tarkastusohjeet muodostavat johdonmukaisen ja selkeän, ISSAI-standardiviitekehikkoon liittyvän kokonaisuuden.

6.3 Tarkastustoimintaa tukevien prosessien määrittäminen

Määritellään viraston yhteiset tarkastustoimintaa tukevat prosessit ja varmistetaan niiden toimivuus.

6.4 Koko henkilöstön osallistaminen laadun kehittämiseen ja viraston sisäisen laadun seuranta- ja palautejärjestelmän kehittäminen

Varmistetaan tiedotuksella, koulutuksella ja prosesseilla, että koko viraston henkilöstö arvioi ja kehittää oman työnsä laatua, että viraston sisällä laadun seuranta on riittävää ja että kaikki toiminnan laatua koskevat palautteet käsitellään.

6.5 Laadunhallintajärjestelmän ulkoinen arviointi

Koko viraston toiminnan laadun varmistamiseksi teetetään strategiakauden aikana ulkoinen arvio viraston laadunhallintajärjestelmästä. Tämän tekee ulkomainen kansallinen tarkastusvirasto tai muu ulkomainen asiantuntijaryhmä.

7 Osaava, aikaansaava ja hyvinvoiva työyhteisö

Valtiontalouden tarkastusviraston vision mukaan tarkastusvirasto on kansainvälisesti ja kansallisesti arvostettu valtion taloudenhoidon tarkastuksen huippuosaaja ja tarkastusvirasto on samalla työhön innostava työyhteisö ja kilpailukykyinen työnantaja.

Vision toteuttaminen edellyttää systemaattista henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen strategiaa, jonka osia ovat:

- viraston tarvitsemat voimavarat ja henkilöstön työkyvyn ja -motivaation sekä tuloksellisen toiminnan varmistava hyvä henkilöstöpolitiikka
- systemaattinen osaamisen kehittämis- ja varmistamisjärjestelmä
- tiedon jakamisen ja eri yksiköiden ja viraston palveluksessa olevien yksittäisten henkilöiden välisen yhteistyön jatkuva edistäminen.

Tavoitteena on, että valtiontalouden tarkastusviraston toiminta perustuslaissa säädettyinä ylimpänä valtiontalouden tarkastusviranomaisena sekä vaali- ja puoluerahoituksen laillisuusvalvontaviranomaisena nauttii vastaavaa arvostusta ja arvovaltaa kuin ylimmät laillisuusvalvojat². Tämä arvostus perustuu tarkastusviraston korkeaan osaamiseen ja osaamista tehokkaasti hyödyntäviin, tuloksellisiin ja eettisesti korkeatasoiseen ja vastuulliseen toimintatapaan.

Korkea osaaminen ja sen tehokas hyödyntäminen valtiontalouden tarkastusviraston tasolla ja hyvinvoiva henkilöstö turvaavat tarkastus- ja valvontatoiminnan ja muun asiantuntijatoiminnan objektiivisuuden ja ovat tärkeä edellytys ylimmälle ulkoiselle tarkastukselle asetettavien korkeiden laatuvaatimusten toteuttamisessa.

Viraston henkilöstöpolitiikka ja osaamisen kehittämisjärjestelmä tukee:

- ammattitaitoisen ja osaavan henkilökunnan rekrytointia sekä henkilöstön pysyvyyttä ja työkykyä
- henkilökohtaisen tarkastustyössä tarvittavan ammattitaidon ja osaamisen kehittämistä
- selkeiden asiantuntijaprofiilien ja kirkkaan ammatti-identiteetin muodostumista

² Perustuslaissa tarkoitetut ylimmät laillisuusvalvojat ovat eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri.

- ongelmanratkaisua eri näkökulmia ja osaamista edustavien asiantuntijoiden yhteistyönä siten, että monimutkaistuvaa valtiontalouden ja julkisen toiminnan ja hallinnon kokonaisuus voidaan jäsentää ja ottaa hallintaan asettamatta yksilöitä kohtuuttomien vaatimusten tai riittämättömyyden tunteen eteen
- saada työssä tarvittavaa tukea kollegoilta ja esimiehiltä niin, ettei tehtävissä ja ongelmanratkaisussa koe jäätävän yksin
- mahdollisuutta saada työssä ja sen tuloksista onnistumisen elämyksiä ja kokemuksia.

Tavoitteena on, että tarkastusvirasto on tuloksellinen ja hyvä työyhteisö.

7.1 Henkilöstöpolitiikan osa-alueet

Valtiontalouden tarkastusviraston henkilöstöpolitiikan kantavana ajatuksena on johdonmukainen ja järjestelmällinen toiminta tarkastusviraston päämäärien ja edellä kuvattujen henkilöstövision ja henkilöstöpoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Henkilöstöpolitiikka on suunnitelmallista ja pitkäjänteistä.

Tarkastusviraston henkilöstöpolitiikka rakentuu seuraavista osa-alueista:

1. tarkastusviraston ja sen henkilöstön toimintaetiikka
2. kannustava ja oikeudenmukainen palkkausjärjestelmä
3. kannustava esimies-, asiantuntija- ja ammatillinen osaajaura
4. osaamisen johtamis- ja kehittämisjärjestelmä, jonka osaamisalueet tukevat tarkastusviraston perustehtävän ja strategian toteuttamista
5. selkeä ja tehokas johtamisjärjestelmä
6. hyvä työnhallinta
7. työyhteisöllisyys
8. työhyvinvointi ja
9. ammatti-identiteetti ja ammattiyhteisyys.

7.2 Tarkastusviraston ja sen henkilöstön toimintaetiikka

Valtiontalouden tarkastusviraston toiminta perustuu, ja viraston sisäisessä ja ulkoisessa toiminnassa näkyvät, Suomen perustuslakiin ja sen taustalla oleviin sekä laajemmin pohjoismaiseen perinteeseen perustuvat hyvän hallinnon arvot ja virkamiesmoraali ja eettiset periaatteet, kansainväliset

INTOSAI:n ISSAI-standardeihin ja suosituksiin perustuvat ulkoisen tarkastajan toimintaa ja työtä koskevat tarkastuseettiset periaatteet samoin kuin tarkastusviraston edellä luvussa 2 määritellyt tarkastusviraston arvot ja toimintaperiaatteet.

Valtiontalouden tarkastusviraston henkilöstöpolitiikassa ja johtamisessa pyritään johdonmukaisesti toteuttamaan näitä hyvän hallinnon arvoja ja eettisiä periaatteita. Tarkastusviraston koko henkilöstö omassa henkilökohtaisessa toiminnassaan ja tarkastusvirasto työyhteisönä sitoutuvat niihin.

Tarkastus- ja valvontatoiminnassa ja niihin liittyvässä asiantuntijatoiminnassa toimintaetiikan perusteet kirjataan tarkastus- ja asiantuntijatoiminnan ohjeisiin, jotka tarkastusvirasto vahvistaa valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain mukaisesti.

Tarkastusvirasto pyrkii kirjaamaan näkyväksi toimintaohjeistoksi ja toimintamalleiksi toimintaeettiset periaatteet ja niiden mukaisen toimintatavan erilaisissa tilanteissa (code of conduct -tyyppiset toimintaohjeet ja –mallit).

7.3 Kannustava ja oikeudenmukainen palkkausjärjestelmä

Valtiontalouden tarkastusvirasto työnantajana pyrkii ylläpitämään ja kehittämään edelleen kannustavaa ja oikeudenmukaista palkkausjärjestelmää. Palkkausjärjestelmän oikeudenmukaisuuden perustana on, että palkkaus perustuu kaikkiin palvelussuhteessa oleviin yhdenvertaisesti sovellettavalla tavalla tehtävän vaativuuteen ja henkilön työsuorituksen tuloksellisuuteen, ja että tämän arvioinnin perusteet ovat ennakoitavat ja avoimet. Kannustavuus tarkoittaa sitä, että palkkausjärjestelmään kuuluu järjestelmällinen, vuosittainen työsuorituksen, osaamisen ja ammatinhallinnan ja työn tuloksellisuuden objektiivinen arviointi, ja että palkkauksessa on tuloksellisuudesta riippuvainen henkilökohtainen palkanosa. Kannustavuus tarkoittaa erityisesti myös sitä, että palkkaus osaltaan kannustaa kehittymään ja etenemään asiantuntijauralla ja esimiesuralla.

Tarkastusviraston palkkausjärjestelmä on osa eduskunnan virkamiesten eduskunnan virkamiehistä annetun lain ja sen mukaan tehtyjen virkaehtosopimusten mukaista palkkausjärjestelmää. Tarkastusvirasto vaikuttaa osaltaan eduskunnan palkkausjärjestelmien kehittämiseen edellä mainituista lähtökohdista. Tarkastusvirasto toteuttaa oikeudenmukaisuutta ja kannustavuutta eduskunnan virkamieslain ja eduskunnan virkaehtosopimusten mukaisesti ja niiden osoittamissa puitteissa.

7.4 Kannustava esimies-, asiantuntija- ja ammatillinen osaajaura

Valtiontalouden tarkastusvirastossa luodaan selkeät osaajauran mallit esimiestehtäviin, asiantuntijatehtäviin ja ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Tarkastusviraston henkilöstöpolitiikassa ja johtamisessa ylläpidetään ja kehitetään johdonmukaista osaajauramallia. Malli ja urapolkuajattelu sekä siihen kuuluvat toimenkuvien ja osaamisvaatimusten määrittelyt, niitä vastaavat virkanimikkeet ja järjestelmällinen arviointi ja palaute tukevat kehittymistä esimies-, asiantuntija- tai ammatillisella osaajauralla. Urajärjestelmä antaa myös henkilön taipumusten ja kehittymisen mukaan myös mahdollisuuden siirtyä uralta toiselle.

7.5 Osaamisen johtamis- ja kehittämisjärjestelmä

Valtiontalouden tarkastusvirastossa sovelletaan tarkastusviraston perustehtävästä ja sen perusteella vaadittavasta toiminnasta ja ongelmanratkaisusta johdettuihin osaamisiin perustuvia osaamisalueita. Osaamisalueiden määrittely, ja niillä tunnistettu tarkastusviraston käytössä oleva osaaminen ja osaamisalueiden avulla määritellyt osaamistarpeet, ovat osaamisen johtamisen ja kehittämisen lähtökohtana. Osaamisalueet ovat myös runkona henkilöstökoulutukselle ja itsensä ja koko työyhteisön osaamisen kehittämiselle.

Tarkastusviraston johtamisen ja henkilöstöpolitiikan olennaisen tärkeänä osa-alueena on järjestelmällinen osaamisen ja sen kehittämisen johtaminen.

Rekrytointi

Valtiontalouden tarkastusviraston rekrytoinnit ovat osa osaamisen johtamisen ja kehittämisen järjestelmää. Rekrytoinnit ovat osaamislähtöisiä. Rekrytoinnin lähtökohtana on näin aina osaamisen johtamisessa ja kehittämisessä tunnistettu osaamisen lisäämisen, uudistamisen tai laajentamisen tarve. Rekrytoinnit perustuvat pitkäjänteiseen henkilöstöressisuuennitteluun. Kaikki rekrytoinnit tehdään tarkastusviraston yhteisiksi viroiksi.

Viraston rekrytoinnit hoidetaan ja rekrytointia kehitetään siten, että sen avulla voidaan varmistaa ja luoda edellytykset sille, että virastoon saadaan oikeanlaatuista osaamista. Rekrytoinnit tehdään vahvistettuja yhteisiä me-

nettelytapoja ja toimintamalleja noudattaen. Rekrytoinnissa käytetään ulkopuolista asiantuntijaa soveltuvuusarviointien suorittamisessa.

Henkilöstökoulutus

Tavoitteena on varmistaa henkilöstökoulutuksella henkilöstön osaaminen määritellyillä keskeisillä osaamisalueilla.

Henkilöstökoulutuksen keskeinen keino on työssä oppiminen. Tämä tarkoittaa haastavien ja kehittymismahdollisuuksia antavien työtehtävien antamista, ryhmätyötä ja työparityöskentelyä, eri osaamista edustavien erityisosaajien antaman tuen ja neuvonnan ja ohjauksen järjestämistä, sekä tarkastusryhmien kokousten ja hankkeiden käyttämistä oppimisen ja osaamisen kehittämisen välineenä.

Henkilöstökoulutus perustuu tarkastusviraston strategia- ja osaamisaluelähtöiseen yhteiseen koulutussuunnitteluun ja sen tuloksena laadittavaan vuosittaiseen ja jatkuvasti päivitetävään koulutussuunnitelmaan.

Henkilöstökoulutuksessa hyödynnetään ylimpien ulkoisen tarkastuksen toimielinten kansainvälistä yhteistyötä. Koulutuksessa pyritään luomaan verkostoja muiden toimijoiden, esimerkiksi yliopistojen ja tutkimuslaitosten sekä valtionhallinnon kanssa.

Osana henkilöstökoulutusta huolehditaan johtamisjärjestelmän kehittämisen edellyttämästä johtamiskoulutuksesta.

7.6 Selkeä ja tehokas johtamisjärjestelmä

Tarkastusviraston työjärjestyksessä ja muissa määräyksissä asetetaan ja käytännön toiminnassa ylläpidetään johtamisjärjestelmää, joka turvaa tehtävien tuloksellisen hoitamisen ja tarkastusviraston kehittymisen hyvänä työyhteisönä. Johtamisjärjestelmässä jokaisella johtajalla ja johdon tasolla on oma selkeä roolinsa. Johtamisprosessit pyritään myös kuvaamaan toimintaohjeiksi. Johtamisjärjestelmän osana on tarkastusvirastolle määritelty esimiesprofiili.

7.7 Hyvä työnhallinta

Tarkastusvirastossa tavoitteena on suunnitella toiminta ja jakaa työtehtävät siten, että työpaketit ovat haasteellisia, mutta antavat mahdollisuuden kokea onnistumisen iloja ja elämyksiä omasta ja työyhteisön työstä ja sen

tuloksista. Hyvä ja ennakoiva suunnittelu ja johtaminen sekä realistinen tavoitteenasettelu ovat tärkeitä keinoja tässä.

Työhallinnassa pyritään luomaan mahdollisuuksia siihen, että jokainen voisi keskittyä oman roolinsa ja vuosittaisten tavoitteidensa mukaisiin tehtäviin. Työhallinnan perustana on osaaminen ja työyhteisen ja johtamisen antama tuki ongelmanratkaisulle.

7.8 Työyhteisöllisyys

Valtiontalouden tarkastusviraston tavoitteena on olla turvallinen, avoin ja oikeudenmukainen työyhteisö. Samalla tarkastusviraston tavoitteena on olla tiedon tehokkaaseen välittämiseen ja osaamisen kokoamiseen pyrkivä tiedollinen yhteisö.

Valtiontalouden tarkastusviraston työyhteisöllisyyden lähtökohtana on, että tarkastusvirastolle säädetyt tehtävät kuuluvat virastolle kokonaisuutena. Tavoitteena on, että jokainen viraston palveluksessa oleva voi kokea olevansa osa tätä yhteisöä ja saavansa sen tuen omien tehtäviensä hoitamiseen. Työyhteisöllisyyden lähtökohtana on vastuullisuus ja vastuunotto omien tehtävien suorittamisesta. Työyhteisöllisyys rakentuu hyvän tiedonvälityksen ja niin esimiesten kuin asiantuntijoiden sekä ammatillisten osaajien yhteistyölle sekä hyvän työ- ja toimintaetiikan mukaiselle, toista kunnioittavalle käyttäytymiselle ja vuorovaikutukselle.

Seurataan ja arvioidaan työyhteisön ilmapiiriä ja tilaa, sekä huolehditaan päivittäisessä työssä ja johtamisessa sekä kehittämistoiminnassa hyvän ja kannustavan työyhteisön edellytyksistä. Huolehditaan siitä, että johtamisjärjestelmä osaltaan ja työyhteisön muut toimintaperiaatteet osaltaan varmistavat oikeudenmukaisen ja objektiivisen kohtelun eri tilanteissa.

7.9 Työhyvinvointi

Työhyvinvointi perustuu työhallintaan, työssä jaksamiseen ja työn kehittämistä ylläpitäviin ja tukeviin toimenpiteisiin. Johtamisessa kiinnitetään huomiota työhyvinvointiin ja hyvän työn edellytysten ja puitteiden luomiseen. Työhyvinvoinnin kannalta on olennaista hyödyntää ja kehittää työaikajoustoja ja muita keinoja työ- ja yksityiselämän yhteensovittamiseksi. Työhyvinvoinnin kehittämistä seurataan toteuttamalla työhyvinvointitutkimus joka toinen vuosi.

7.10 Ammatti-identiteetti ja ammattiylpeys

Tarkastusviraston ammatti-identiteetti perustuu ylimmän ulkoisen tarkastuksen kansainvälisten ISSAI-standardien mukaisten tarkastusmuotojen ja niiden ammattilaisten perustuslaillisen ja yhteiskunnallisen roolin sekä professionaalisten toimintatapojen selkeälle esittämiselle ja tarkastusviraston työn tuloksellisuudelle ja viraston osaamiselle. Tavoitteena on, että tilintarkastuksella ja muulla laillisuustarkastuksella sekä tuloksellisuustarkastuksella on selkeä ammatillinen profiili, jolle tarkastusvirasto perustyyöllään ja viestinnällään sekä toiminnallaan yhteiskunnallisessa ja eri asiantuntijaryhmien vuorovaikutuksessa hakee myös ulkoisen tunnustuksen ja arvonnannon.

Tarkastusviraston rooli, osaaminen ja tuloksellisuus sekä tarkastusvirastossa sovellettavat menettelytavat turvaavat sen, että tarkastusviraston kaikkiin henkilöstöryhmiin kuuluvat voivat olla perustellusti ammattiylpeitä tarkastusviraston muodostamaan yhteisöön kuulumisestaan ja omasta osaamisestaan.

Ammattiylpeyttä ja ammatti-identiteettiä pidetään yllä selkeillä tarkastus- ja toimintaohjeilla, osaamisalueiden määrittelyllä ja hyvällä osaamisella sekä tuloksellisella ja laadukkaalla työllä ja näitä tukevalla johtamisella. Ammatti-identiteetin ja ammattiylpeyden kehittymisen kannalta tärkeää on tarkastusviraston perustehtävän sekä valtiosääntöisen ja yhteiskunnallisen roolin pitäminen selkeänä ja kirkkaana kaikessa toiminnassa.

Tavoitteena on, että tarkastusviraston osaamisen kehittämisjärjestelmä ja sen mukainen koulutus sekä muu ammattitaitoa ja ammatinhallintaa kehittävä toiminta osaltaan luovat edellytyksiä viraston henkilöstövision mukaiselle asiantuntijaprofiilille (kansainvälisesti ja kansallisesti arvostettu valtion taloudenhoidon tarkastuksen huippuosaaja, arvostettu valtion taloudenhoidon ja hallinnon syvälinen asiantuntija).

Henkilöstövision mukaiseen asiantuntijaprofiiliin pyrkiminen ja sen saavuttaminen ovat perustana sille, että tarkastusviraston henkilöstöllä on myös ulkopuolisten arvostama ammatillinen identiteetti.

Tarkastusviraston perusoletukset

Perusoletuksilla³ tarkoitetaan tässä viraston toimintaan ja sen ympäristöön liittyviä asioita, joiden virasto ei usko muuttuvan seuraavien 10–15 vuoden aikana, ja joille viraston toiminnan strateginen näkemys ja suunnittelu rakentuvat.

Valtion taloudenhoidon ulkoisen tarkastuksen tarve on jatkuvaa, ja tätä tehtävää suorittavan elimen toimintaan kohdistuu yhteiskunnassa erilaisia odotuksia. Tämän vuoksi tarvitaan riippumaton valtiontalouden tarkastusvirasto.

- INTOSAI:n hyväksymien periaatteiden (*Lima Declaration*) mukaisesti tarkastusten objektiivinen ja tehokas toteuttaminen edellyttää valtion ulkoista tarkastuselintä, joka on valvottavista ja eturyhmäkohtaisista intresseistä riippumaton ja joka on suojeltu ulkoisilta vaikutuksilta ja jolla on laajat toimivaltuudet. Riippumattomuus on sanottujen periaatteiden mukaan sisällytettävä kansalliseen perustuslakiin.
- Tarkastusviraston asema perustuslaissa määriteltynä organisaationa säilyy. Viraston toiminta kattaa valtion taloudenhoidon laillisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden sekä valtion talousarvion noudattamisen tarkastuksen.

Tarkastaminen edellyttää toiminnan kohdentamisen jatkuvaa arviointia ja valintojen tekemistä, koska tarkastusviraston käyttöön ei voida osoittaa rajattomasti resursseja.

Tarkastuksen toimialueella on toimijoita, joihin tarkastusviraston toimintaa verrataan.

Tarkastusvirastolta edellytetään hyvää tarkastusosaamista ja hyvää perehtyneisyyttä hallintoon ja valtion taloudenhoitoon.

- Tarkastusvirasto on asiantuntijaorganisaatio, jonka menestymisen edellytyksenä on viraston henkilöstön osaaminen ja motivaatio.
- Toimintaympäristön muutokset edellyttävät tarkastusvirastolta jatkuvaa henkilöstön ammattitaidon kehittämistä.

³ Perusoletukset esitetään kursiivilla ja niiden sisältöä tarkennetaan ranskalaisin viivoin varustetuissa kohdissa.

- Tarkastusviraston tuloksellinen toiminta edellyttää, että viraston kaikessa toiminnassa noudatetaan yhteisesti sovittuja arvoja.
- Tarkastusvirasto kilpailee henkilöstöstään työmarkkinoilla.

*Tarkastusviraston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutuminen edellyttää, että virasto tuottaa valtionhallinnon ylimmille ohjauselimille objektii-
vistä ja hyödyllistä tarkastustietoa valtion taloudenhoidosta ja talousarvi-
on noudattamisesta.*

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTO
Antinkatu 1, PL 1119, 00101 Helsinki
Puh. 09 4321, faksi 09 432 5820, www.vtv.fi